

ELSŐ ÉNEK

Mostan egy bajnokról, világot-próbáltról,
Emlékezzél, Múzsza, sokat bújdostárol;
Arról, ki lerontván az isteni Tróját,
Járta sok nép földjét, látta sok nép módját.
Tengerek útját is ugyancsak megmérte,
Ott a fejét bú-baj töméntelen érte:
Gyötörték a gondok maga kedves éltén,
Társainak hogy-s-mint hazájukba értén.
Őket is akarta, de meg nem tarthatta;
Oly bolondot tettek: elvesztek miatta.
Felséges Napisten szent tulkait falták,
Ezért az sem adta hazatértük napját.
Múzsza istenasszony, Zeus lánya, kérünk,
Mondj ilyen csudákról szép éneket nekünk!

Kik Tróját jártukban nem estek beléje
Végső veszedelmük meredek vermébe,
Bátorságban immár odahaza ültek,
Csatáról, tengerről épen megkerültek.
De az egy Ulisszes hazájába érni,
Hiába ohajtott hitvesihöz térni;
Tündér Kalipszónak szigetére jutva,
Az a bűvös-bájos nem engedte utra:
Boltozatos barlang — marasztotta benne,

Úgy odavolt érte, csak a párja lenne!
És folytak az évek, betelt az idő is,
Istenek elvégzék, hazajusson ő is;
De még Ithakában, édes otthonában,
Volt a része ott is sok kemény próbában.
Mind a többi isten meg is szánta volna,
Csak az egy Pozidon hozzá nem hajolna:
Annak a bosszúja elviselte végig,
Ama nagy Ulisszeszt szülötte földéig.

De Pozidon egyszer hetedhét országra,
Elvette magát a Szerecsen-tanyákra.
(Szerecsenek laknak világ két sarkánál:
Fele, hol a nap kél, fele, hol alászáll.)
Rá bikából, kosból nagyáldomás várt ott
S velük ő jó kedvvel lakozáshoz látott.
Más istenek addig, nosza, összegyűltek,
Olimpusi Zeus termébe beültek;
Ura halandóknak s halhatatlanoknak
Ott az ő beszédét megkezdte azoknak.
Bajnok Égisztusról, kit Oresztes kardja,
Megölt Agamemnon messze híres sarja,
Megemlékezett ő s megemlékeztében
Istenekhöz ejté szavait ekképpen:

„Ó, az emberek közt milyen oktalanság!
Mennyit zúgolódnak ellenünk mostanság,
Hogy a mi kezünkből a sok csapást vészik —
Balsorsukat balgán pedig *ők* tetézik!
Rendelt sorsa ellen Égisztus is tette,
Másnak feleségét mikor elszerette;
A férjet is, amint hona földjén kiszállt,
Megölette orvúl Agamemnon királyt;
Tudhatta pedig, hogy megtorlás a vége:
Belehull végveszte meredek vermébe!
A szemes Hermessel ráizentünk rögtön:
Ne bántsa az asszonyt, urára se törjön,
Mert fiuk, Oresztes, férfiuvá megnő
S apja haláláért bosszút állni megjő!

Jó tanácsot Hermes jó szándékkal adta;
Lakolt is Égisztus, lám, hogy nem fogadta."

Áthéne, Zeusnak csillagszemű lánya,
Ráfelelvén erre, így kelt szava szárnya:
„Ó, mi urunk, Zeus, fölségek fölsége!
Méltán gonosz lett ám az Égisztus vége.
Más is, aki úgy tesz, ha úgy vész, se bánom,
De a bölcs Ulisszest szívem szerint szánom:
Kedvesitől távol rég kesereg árván
Hab-szegte szigeten, tengerek boglárán.
Szép, erdős szigetet tündérleány lakja,
A vészeltő isten, Átlász ennek apja,
Az, ki jól látója tengeri mélységnek,
Oszlopot tartója földre hajló égnek.
Annak a leánya tartja vissza régen
A búbánatos hőst ott a messzeségben.
Mézes-édes szókkal csábítja hiába,
Hogy vissza ne vágyjon tőle Ithakába,
De Ulisszes inkább meghalna ő tüstént —
Hej, csak egyszer látná háza szálló füstjét;
Miért nem tekintesz te sem őreája
Könyörülő szívvel, Olimpusz királya?
Lám, hol görögöknek hajórendi álltak,
Partjain a széles Trója tartománynak,
Gazdag áldozatját bemutatta néked:
Mire hát, ó Zeus, a te gyűlölséged?"

Vihar ura, Zeus, kész a felelettel:
„Szád ajtaja nyiltán mi beszéd röppent el?
Dicső Ulisszesre hogyan lenne gondom?
Senki fia ésszel nem ér vele, mondom;
Isteneknek, akik laknak a nagy mennyben,
Nem áldozott, vallom, senkise bővebben.
De Polifémusért haragja fölgerjedt
Földeket-övező Pozidon istennek.
A sivatag tenger Forcisz tartománya,
Toósza, a tündér, Forcisznak a lánya.
Boltozatos barlang, szép Toósza benne —

Véle Pozidonnak ott tölt be szerelme,
S így lett Polifémus, az óriás, tőle,
Óriások közt is legelső erőre.
Mégis szemit annak Ulisszes kitolta:
Innét Pozidonnak hús-haragos volta,
Ki megölni eddig noha meg nem ölte,
De lám üzi-hajtja sok idegen földre.
Nosza hát, mindnyájan fontolóra vessük:
Micsoda jó móddal hazasegíthessük?
Haragját Pozidon tegye immár félre:
Valamennyőnk ellen semmi az ő mérge!"

Áthéne felelt, a csillagszemű, rája:
„Ó, mi urunk, Zeus, királyok királya!
Boldog isteneknek ily tetszésit értem:
Nagyeszü Ulisszes otthonába térjen.
Bocsássuk hát Hermest, istenek követjét,
Föl Ogígiának keresse szigetjét:
Hajkoszorús tündér tudja meg, hogy úgy van
Mégmásíthatatlan szent akaratunkban,
Hogy az erős-szívű Ulisszest ott messze
Ne tartsa már tovább, de haza eressze!
Mentést-megyek én is Ithakába innét:
Rábiztatom fiát, bátorítva szívét,
Nem-nyírt nemességet hogy gyűlésbe híván,
Anyja sok kérőin adna ki ott nyilván,
Mert a nyájait már mind elélik, -irtják:
Topa, kövér tulkot, összebuvó birkát.
Azután Spártába, homokos Pílusba
Indítom, hogy atyját arra tudakozza;
Érkezése felől hírt netalán halljon,
Világ előtt ebből becsületet valljon.”

Szólott s a lábára sarut is csatolgat,
Aranyosat, szépet, istenre szabottat;
Úgy röpítik azok — mintha szelek szárnyán —
Végzetlen földön, át a tenger árján.
Vitézi dárdát is jobb kezébe kapott,
Érchegyüt, erőset, nehezet és nagyot;